

Sygn. akt IV U 351/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 maja 2018 r.

Sąd Okręgowy w Zielonej Górze, IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Bogusław Łój

Protokolant: stażysta Joanna Dejemski vel Dej

po rozpoznaniu w dniu 15 maja 2018 r. w Zielonej Górze

sprawy z odwołania **K. N.**

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 24.01.2018 r. znak (...)

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.**

o przyznanie prawa do emerytury

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje wnioskodawcy K. N. prawo do emerytury poczynając od 15 grudnia 2017 r.

SSO Bogusław Łój

Sygn. akt IVU 351/18

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 24.01.2018 r. znak (...) pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił K. N. prawa do emerytury przy obniżonym wieku emerytalnym, z uwagi na niewykazanie przez wnioskodawcę 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych.

K. N. w odwołaniu od tej decyzji wniósł o jej zmianę i przyznanie prawa do emerytury podnosząc, iż pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracą w szczególnych warunkach (kanały). Świadczenie pracy wystawione przez ówczesnego pracodawcę wnioskodawcy nie zawiera wzmianki o pracy w warunkach szczególnych. Wnioskodawca nie ma możliwości uzyskania świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych ponieważ Przedsiębiorstwo (...) już nie istnieje.

Na okoliczność potwierdzenia wykonywania pracy w wymienionym przez siebie okresie wnioskodawca wniósł o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko zawarte w zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca K. N., urodzony (...), we wniosku złożonym w organie rentowym w dniu 15.12.2017 r., domagał się ustalenia prawa do emerytury przewidzianej przepisem art. 184 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. 2017.1383).

W dacie zgłoszenia wniosku wnioskodawca pozostawał w zatrudnieniu i nie był członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego.

Na dzień 01.01.1999r. organ rentowy uznał za udowodniony okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze 25 lat w tym nie uznał żadnego okresu pracy w szczególnych warunkach.

Okoliczności niesporne

dowód: akta rentowe w załączeniu

W okresie od 21.08.1976 r. do 31.07.1995 r. wnioskodawca był zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...) w Z. na stanowisku mechanika. Wnioskodawca pracował w Zakładach w Ś. i C.. Zakład w C. był autoryzowaną stacją, w której naprawiano samochody marki Nysa, Żuk i Tarpan. Na stację sprowadzano samochody z całej Polski. W Zakładzie w Ś. naprawiane były przeważnie samochody osobowe. W warsztacie zdecydowaną większość prac wykonywano w kanałach. Zdarzało się jednak, że ze względu na dużą ilość czekających na naprawę samochodów, naprawy wykonywano poza kanałem- na leżąco, wczołgując się pod samochód, co w zdecydowany sposób pogarszało warunki pracy. W zakładzie pracowało ok 100 osób, w brygadach po 18-19 osób. Każda brygada miała przypisany swój kanał. W hali, na której znajdowały się kanały było 5 stanowisk dla samochodów i pod każdym z nich znajdował się kanał. Był także jeden kanał w spawalni. Poza kanałem pracowali między innymi spawacze. Odwołujący pracował w trybie zmianowym. Wynagrodzenie przyznawane było pracownikom zgodnie z systemem prowizyjnym. Pracownicy pracowali w systemie dwuzmianowym. Na jednej zmianie pracowało ok. 9-10 mechaników. W jednym kanale jednocześnie mogło pracować maksymalnie 2 mechaników. Wnioskodawca pracował jako mechanik i wykonywał prace w kanałach przez cały okres zatrudnienia, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy od godziny 6:00 do 14:00 bądź na drugiej zmianie. Pracownicy nie otrzymywali dodatku za pracę w warunkach szczególnych.

Przez pewien okres wnioskodawca pracował także jako zastępca brygadzisty jednak zarówno zastępca brygadzisty jak i brygadzista wykonywali taką samą pracę jak wszyscy mechanicy.

dowód: - zeznania świadka W. K. k. 18v-19 akt sąd.,

- zeznania świadka R. P. k. 19-19v akt sąd.,

- zeznania wnioskodawcy K. N. k. 22-23 akt sąd.,

- akta ZUS nr (...) tym świadectwa pracy

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie okazało się uzasadnione.

Zgodnie z dyspozycją art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j.: Dz. U. 2017.1383 dalej jako: ustawa o emeryturach i rentach z FUS albo ustawa emerytalna) - ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego, wynoszącego co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn, z zastrzeżeniem art. 46, 47, 50, 50a i 50e i 184.

Przepis art. 184 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS stanowi, że ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn, tj. 15 lat pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze (przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., Nr 8, poz. 43);

2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27, tj. co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, z zastrzeżeniem art. 27a.

Emerytura, o której mowa wyżej, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem (art. 184 ust. 2 ustawy emerytalnej).

Wiek emerytalny, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom tym przysługuje prawo do emerytury ustala się na podstawie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983r., Nr 8, poz. 43). Konkretnie stanowiska, na których wykonywana praca została uznana za pracę w szczególnych warunkach wymienione są natomiast w zarządzeniach resortowych wydanych przez właściwych kierowników urzędów centralnych.

W myśl § 2 ust. 1 powołanego wyżej rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Reasumując, mężczyzna, będący pracownikiem zatrudnionym w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, może przejść na emeryturę w wieku 60 lat, pod warunkiem, że udowodnił wymagany okres składkowy i nieskładkowy - co najmniej 25 lat, w tym co najmniej 15-letni okres wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

W przedmiotowej sprawie kwestią sporną między stronami była okoliczność posiadania przez wnioskodawcę wymaganego 15-letniego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach. Organ rentowy podniósł bowiem, że wnioskodawca nie dysponuje świadectwem pracy w warunkach szczególnych, a przedłożone dokumenty nie mogą być podstawą do stwierdzenia, że wnioskodawca, w spornym okresie, wykonywał pracę w warunkach szczególnych.

Za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia.

Prawidłowe rozumienie pojęcia pracy w szczególnych warunkach nie jest możliwe bez wnikliwej analizy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Z zestawienia § 1 i 2 tegoż rozporządzenia wynika, że pracą w szczególnych warunkach jest praca świadczona stale i w pełnym wymiarze na stanowiskach wskazanych w załączniku do tego aktu. Warunek wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy jest spełniony tylko wówczas, gdy pracownik w ramach obowiązującego go pełnego wymiaru czasu pracy na określonym stanowisku pracy nie wykonuje czynności pracowniczych nie związanych z tym stanowiskiem pracy, ale stale, tj. ciągle wykonuje prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 listopada 2000 roku, II UKN 39/00, OSNAP 2002/11/272).

Odnośnie oceny dowodów zgromadzonych w postępowaniu zważyć należy, iż okresy pracy w warunkach szczególnych, stosownie do § 2 ust. 2 rozporządzenia, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia lub w świadectwie pracy.

Należy jednak wskazać, że z cytowanego wyżej § 2 rozporządzenia nie wynika, aby stwierdzenie zakładu pracy w przedmiocie wykonywania przez pracownika pracy w warunkach szczególnych miało charakter wiążący i nie podlegało kontroli organów przyznających świadczenia uzależnione od wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Brak zatem takiego świadectwa lub jego zakwestionowanie przez organ rentowy, nie wyklucza dokonania ustalenia zatrudnienia w warunkach szczególnych innymi środkami dowodowymi w toku postępowania sądowego. Okoliczność niedysponowania przez skarżącego świadectwem pracy w szczególnych warunkach, nie przesądza jeszcze, że wnioskodawca takiej pracy nie wykonywał.

Stanowisko takie wielokrotnie zajmował również Sąd Najwyższy, który między innymi w wyroku z dnia 2 lutego 1996 roku, II URN 3/95, OSNAP 1996/16/239 stwierdził, że w postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokości mogą być udowodniane wszelkimi środkami dowodowymi, przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego. Ograniczenia dowodowe zawarte w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. Nr 10, poz. 49 ze zm.) dotyczą wyłącznie postępowania przed tymi organami.

Spór w niniejszej sprawie wygenerowała okoliczność, że w dokumentach przedłożonych w toku postępowania przed organem rentowym, tj. w świadectwie pracy nie wskazano, iż wnioskodawca wykonywał prace w warunkach szczególnych. Brak świadectwa wykonywania prac w warunkach szczególnych nie może jednak być wyłączną podstawą dla oddalenia odwołania. Zgodnie bowiem z ugruntowaną linią orzecniczą, dla zaliczenia kwestionowanych przez ZUS okresów zatrudnienia do stażu pracy w warunkach szczególnych istotne jest to, jakie obowiązki skarżący faktycznie wykonywał (por. wyrok SN z dnia 21 lipca 2016 roku, sygn. akt I UK 311/15).

W niniejszej sprawie bezspornym było, iż K. N. osiągnął wiek 60 lat i posiada ponad 25-letni okres ubezpieczenia.

W świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, uznać należało także twierdzenie wnioskodawcy, iż w spornym okresie wykonywał on stale i w pełnym wymiarze czasu pracy czynności zaliczane do prac w warunkach szczególnych.

Przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe pozwala, na zaliczenie kwestionowanych okresów zatrudnienia w w/w zakładach – do pracy wykonywanej w warunkach szczególnych.

Według art. 473 kpc w postępowaniu przed sądem nie stosuje się żadnych ograniczeń dowodowych. Ten wyjątek od ogólnych zasad wynikających z art. 247 kpc sprawia, że każdy fakt może być dowodzony wszelkimi środkami, które sąd uzna za pożądane i ich dopuszczenie za celowe. Sąd nie jest związany środkami dowodowymi określonymi dla dowodzenia przed organami rentowymi.

W związku z powyższym, w przypadku braku świadectwa, o którym mowa w § 2 ust. 2 powołanego wyżej rozporządzenia, czy też przy braku pełnych informacji z nim zawartych, okoliczność pracy w szczególnych warunkach, ubezpieczony może dowodzić wszelkimi innymi środkami dowodowymi, zwłaszcza gdy zakład pracy już nie istnieje i nie może potwierdzić bądź zaprzeczyć pracy w takich warunkach.

Sąd podzielił w tym względzie stanowisko Sądu Najwyższego, a wyrażone chociażby w uzasadnieniu wyroku z dnia 8 kwietnia 1999 r. (II UKN 619/98, OSNP 2000/11/439, PiZS 1999/9/35, M.Prawn. 1999/12/9, OSNP-wkł. 1999/19/1, OSP 2002/2/26) czy w uchwale z 27.05.1985r. (III UZP 5/85 ,LEX nr 14635), w której SN przyjął wprost, iż „ W postępowaniu odwoławczym przed radami nadzorczymi oddziałów Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i okręgowymi sądami pracy i ubezpieczeń społecznych w sprawach o świadczenia emerytalno-rentowe dopuszczalne jest przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków na okoliczność zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w

szczególным charakterze, jeżeli zainteresowany wykaże, że nie może przedstawić zaświadczenia zakładu pracy z powodu likwidacji zakładu pracy lub zniszczenia dokumentów dotyczących takiego zatrudnienia. Przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków nie jest dopuszczalne w postępowaniu przed organem rentowym.”

W świetle powyższego, ustalenia w zakresie pracy wnioskodawcy w warunkach szczególnych w Przedsiębiorstwie (...)w Z., Sąd poczynił w oparciu o zeznania świadków, świadectwo pracy oraz akta emerytalne wnioskodawcy i korespondujące z nimi zeznania samego ubezpieczonego.

Świadkowie W. K. i R. P. którzy w spornych okresach pracowali z wnioskodawcą zgodnie zeznali, że wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracował jako mechanik samochodowy w kanałach remontowych. Wskazać należy, że świadek W. K. był bezpośrednim przełożonym wnioskodawcy i posiadał on wiedzę na temat wykonywanych przez niego czynności i dokładnie wiedział na czym polegała praca wnioskodawcy

Świadkowie byli zgodni, że wnioskodawca w całym okresie zatrudnienia pracował jako mechanik samochodowy, a praca odbywała się w kanałach remontowych. Do zadań wnioskodawcy należały naprawy samochodów ciężarowych, a naprawy odbywały się najczęściej w kanałach remontowych.

Zdaniem świadków warunki pracy były trudne i uciążliwe. W kanałach wszystkie substancje samochodu takie jak olej, piach i bród spadały na mechaników pracujących w kanałach.

Należy podkreślić, że dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy. Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia z dnia 07.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (por. wyrok Sądu Najwyższego z 01.06.2010r., II UK 21/10, LEX nr 619638).

Przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe uzasadnia zatem twierdzenie, iż wnioskodawca w spornym okresie tj. od 21.08.1976 r. do 31.07.1995 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę mechanika samochodowego w kanałach remontowych, a zatem pracę kwalifikowaną jako praca w szczególnych warunkach wymienioną w wykazie A dziale XIV poz. 16 stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz. 43 ze zm.).

Okoliczności te wynikają zarówno z dokumentów przedłożonych przez wnioskodawcę – świadectwa pracy, jak też z zeznań świadków i samego wnioskodawcy, którym jako logicznym i spójnym Sąd w całości dał wiarę.

Reasumując Sąd uznał, że K. N. legitymuje się, co najmniej 15-letnim okresem pracy wykonywanej w szczególnych warunkach i z tego tytułu spełnił przesłanki do uzyskania emerytury z dniem złożenia wniosku.

Wobec powyższego na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. Sąd orzekł jak w wyroku.